

اشاره

دنیا

از آن کسانی است که کتاب می‌خوانند.

«پیام روز جهانی کتاب»

مؤسسه فرهنگی فاطمی، از سال ۱۳۶۱ کار خود را در حیطه نشر آغاز و تاکنون بیش از ۴۰۰ عنوان کتاب و نشریه آموزشی منتشر کرده است. این مؤسسه، دوبار از طرف وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان ناشر سال و چندین مرتبه از سوی «نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران»، «کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان»، «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش» و دیگر مراکز فرهنگی به عنوان ناشر برگزیده انتخاب شده است.

به کارنامه مؤسسه فرهنگی فاطمی، باید برگزیده شدن در سومین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد (دوره متوسطه) را نیز افزود. این موضوع، بهانه گفت‌وگوی ما با **ایرج ضرغام** مدیر این مؤسسه شده است.

گفت‌وگو با ایرج ضرغام، مدیر مؤسسه فرهنگی فاطمی

مهم‌ترین مشکل انحصار و تمرکز کتاب درسی است

جمله نشر کتاب‌های آموزشی، ضروری به نظر می‌رسید.

باتوجه به نکات پیش گفته، می‌توان گفت که همه تولیدات ما کتاب‌های آموزشی است و خوشبختانه، باوجود فراز و فرودها، توانسته‌ایم در این راه استوار بمانیم.

○ تعریف شما از کتاب آموزشی چیست؟
● پاسخ این سوال به تعریف آموزش برمی‌گردد. بدیهی است که برداشت ما از مفهوم

○ چرا به انتشار کتاب‌های آموزشی روی آورده‌اید و چنددرصد از تولیدات شما در این جهت بوده است؟

● ما بر این باوریم که آموزش و پرورش بنیادی‌ترین عرصه فرهنگی کشور است و چنان با زیرساخت‌های دیگر مرتبط است که بدون تحول در این عرصه، هیچ تغییر اساسی در جامعه امکان‌پذیر نیست. لذا برای رسیدن به هدف‌هایمان، انجام فعالیت‌های فرهنگ و از

آموزش، یادگیری سطحی و شناخت راه و روش‌های نامناسب برای کسب نمره بالاتر در امتحانات نیست، بلکه رویکردمان به آموزش، پرورش خلاقیت، ابتکار و تفکر است. بنابراین کتاب آموزشی، کتابی است که چنین نیازهایی را برآورده کند.

○ آیا آنچه به عنوان کتاب آموزشی تولید می‌شود، به مفهوم دقیق، آموزشی است؟

● خیر. بررسی کتاب‌های منتشر شده در سال‌های اخیر نشان می‌دهد، عمده کتاب‌هایی که به عنوان کتاب‌های آموزشی تولید می‌شوند، نگاهی سطحی و بسیار ابتدایی به آموزش دارند. شاید بتوان این نوع آموزش را یادگیری سطحی و طوطی‌وار نامید. کتاب‌های حل المسائل، تست و بیش‌تر کتاب‌هایی که اصطلاحاً «کتاب‌های کمک‌درسی» نامیده می‌شوند، در چنین مقوله‌ای جای می‌گیرند.

○ آیا خود شما استفاده از چنین کتاب‌هایی را توصیه می‌کنید؟

● طبیعی است که بسیاری از این کتاب‌ها را نمی‌پسندیم، ولی نباید فراموش کرد که افزایش تولید و عرضه این گونه کتاب‌ها، اقتضای نظام آموزشی فعلی است. دلیل انتشار این کتاب‌ها با تیراژ کلان، این است که خریدار دارند و احتمالاً به این دلیل خریدار دارند که گرهی از کار دانش‌آموزان را می‌گشایند. درد اصلی، وجود چنین نظام آموزشی است و متأسفانه در حال حاضر نظام آموزشی ما در خدمت ارزشیابی است.

○ آیا انتشارات فاطمی از گروه کارشناس برای تولید کتاب‌های آموزشی استفاده می‌کند؟ این گروه دارای چه ویژگی‌هایی هستند؟

● «مؤسسه فرهنگی فاطمی» از معدود مؤسسات خصوصی است که تصمیم‌گیری‌هایش

براساس نظر عده‌ای کارشناسان مقیم و غیرمقیم درمؤسسه صورت می‌گیرد. این عده، علاوه بر تخصص در رشته‌های علمی، دارای سابقه آموزشی طولانی و تجربه فراوان در امر تألیف، ترجمه و ویرایش هستند. ما به خود می‌بالیم که این مؤسسه، عرصه پرورش نیرو برای نشر کتاب‌های آموزشی بوده است.

○ موضوعات و محتوای کتاب‌های آموزشی خود را بر چه اساسی گزینش و انتخاب می‌کنید؟

● محتوای کتاب‌های مؤسسه فرهنگی فاطمی، عمدتاً از برنامه درسی دانشگاه‌ها و نیز برنامه‌های آموزش و پرورش نشأت می‌گیرند، اما اولویت‌ها براساس طرح‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت، مؤسسه انتخاب می‌شوند. در این طرح‌ها، باتوجه به نوآوری‌ها و ابداعات در عرصه جهانی در رشته‌ها و گروه‌های سنی مختلف نیازهای آموزشی، تعیین می‌شوند.

○ در عرصه تولید کتاب‌های آموزشی، مهم‌ترین مسائل و مشکلات شما چیست؟

● مهم‌ترین مشکل، انحصار و تمرکز کتاب‌های درسی است، انحصاری که لزوماً از توان و تخصص بیش‌تر ناشی نمی‌شود، بلکه تابع ملاحظات اجتماعی، اقتصادی، و... است. باید انحصار نیمه‌پنهان بعضی از سازمان‌های دولتی و نیمه‌دولتی در عرصه کتاب‌های غیردرسی را نیز به این مشکل اضافه کنیم. این مشکل حتی در عرصه توزیع کتاب‌های آموزشی نیز وجود دارد. مشکل دیگر کمبود کارشناس حرفه‌ای در این زمینه و دشواری تربیت و آموزش این افراد و نگهداری این نیروها در شرایط نابه‌سامان اقتصادی و اجتماعی فعلی است.